

20.10.2014

Det kongelige landbruks- og matdepartement
Pb 8007 Dep
0030 Oslo

Søknad om tilskudd 3 mill. for 2015

Innledning – tildelingsbrevet for 2014 – genressursbevaring, kapittel 1139 post 71 for 2014

I tildelingsbrevet av 2014 beskrives følgende oppgaver for de tre nasjonale hestesentrene: bevaring av genressurser, herunder relevante avlstiltak, samt kompetanseoverføring, som kjerneoppgaver. Det erkjennes at porteføljen for de tre hestesentrene er omfattende og at det er nødvendig med tett samarbeid mellom de to regionale senterne og NHS for å få til en effektiv ressursutnyttelse.

Det understrekes at bevaring av de norske rasene er en viktig grunnpilar i opprettelsen av de regionale sentrene og viser til Stortingsvedtak og Rio-konvensjonen.

Om søknaden

Aktivitetene i søknaden er beskrevet med utgangspunkt i *Handlingsplanen for de nasjonale rasene 2011 – 2020, Utredning om de nasjonale hestesentrene (2010), Samarbeidsavtalen mellom de tre sentrene (2013)*, raseorganisasjonens prioriteringer, samt beskrivelse av tilskuddsberettigede aktiviteter i Deres brev om tildeling av midler av 13.03.14:

- Videreutvikling av utstilling/bruksprøver
- Registrering av defekter
- Katalog til utstilling
- Fokus Unghest
- Markedsføring/markedsføringsplan
- Sport/aktivitet/avl
- Kurs
- Opplæring av ridehester
- Nettportal (Rimfakse)

NNHS ønsker i hovedsak å arbeide videre med de ulike aktivitetene som nå er i gang og som er beskrevet i tildelingsbrev og vår søknad for 2014.

Endringen i *Forskrift om godkjente(reinavl/registrerte) dyr av hestefamilien* ("kåringforskriften"), som trer i kraft 01.01.15, gir raseorganisasjonene et større ansvar for egen rase, enn med dagens regelverk.

Dette fordrer at organisasjonene sjøl i større grad enn tidligere må ta ansvar for å forvalte av rasene på en faglig kompetent og forutsigbar måte og man må sikre seg kontinuitet i dette arbeidet.

Raseorganisasjonene drives av tillitsvalgte, som gjør dette arbeidet i sin fritid, på dugnad. Det vil være litt tilfeldig hvordan organisasjonenes styrer et satt sammen til enhver tid i forhold til kompetanse og ressurser. Et godt arbeid med forvaltning av rasene fordrer at organisasjonene må ha et sekretariat som kan ivareta kontinuiteten i arbeidet med rasene. Dette sekretariatet må inneha en basiskompetanse og må kunne bistå organisasjonene i deres kontakt med andre nødvendige fagmiljøer. Dette er en oppfatning som deles av leder i raseorganisasjonen for nordlandshest/lyngshest (og de to andre nasjonale raseorganisasjonene). NNHS besitter i dag nødvendig kompetanse og nettverk for å kunne løse mange av disse oppgavene, men mangler ressurser i hovedsak i form av lønnsmidler for å kunne utnytte denne kompetansen bedre.

Forum for nordlandshest/lyngshest.

Nord-Norsk Hestesenter (NNHS) har ikke fått på plass et slikt forum, men vil forsøke igjen i 2015 å videreføre arbeidet med etablering av forumet. Forumet for nordlandshest/lyngshest vil også til en viss grad ivareta informasjonsflyten mellom NNHS, Alslaget for lyngshest i Troms og Landslaget for nordlandshest/lyngshest.

Tverrfaglig fagseminar om hesterasen

NNHS har fått tilsagn om støtte fra Fylkesmennene i Nordland og Troms, Barentssekretariatet og en del kommuner i Troms for gjennomføring av et tverrfaglig seminar om hesterasen. Bidragsytere i seminaret vil være fagfolk fra så ulike områder som genetikk, etologi, veterinærmedisin, arkeologi, samfunnsfag og historie. Det vil være deltakere fra Finland, Sverige og Nord-Vest Russland, i tillegg til de norske deltagerne. Seminaret var opprinnelig planlagt til høsten 2014, men måtte utsettes til mars 2015 på grunn av lang saksbehandlingstid hos en del av de økonomiske bidragsyterne.

Samarbeid raselag og Nord-Norsk Hestesenter

NNHS har en tett dialog med leder i Landslaget for nordlandshest/lyngshest. NNHS har i en del sammenhenger utført enkelte oppgaver på vegne av Landslaget. Dette arbeidet videreføres med en intensjon om at raselagets sekretariatsfunksjoner legges til NNHS straks den økonomiske situasjonen tillater det.

NNHS vil videreføre sitt samarbeid med lokallaget for nordlandshest/lyngshest i Troms. Vi vil også i 2015 fortsette å utvikle samarbeide om "Lyngshestdagen" og hingste- og hoppeutstillingene. NNHS er en naturlig samarbeidspart i forhold til oppvisning og demonstrasjon/videreutvikling av signaturaktivitet og lynnetester/miljøløyper. NNHS bidrar til gjennomføring av arrangementer i samarbeid med alslaget i Troms og andre lokallag for rasen der dette er ønsket fra lokallagene sin side.

Samarbeid mellom alle de tre raseorganisasjonene for de nasjonale hesterasene

Etter 01.08.14, hvor NHS ikke lenger fant midler til å lønne en person som hadde som hovedoppgave å jobbe med Handlingsplanen, har de tre raseorganisasjonenes ledere i fellesskap bedt NNHS om å utføre en del oppgaver på vegne av de tre organisasjonene. Ingen av de tre organisasjonene har i dag en sekretariatsfunksjon som leveres av et av de nasjonale sentrene som en del av senterets nasjonale oppgaver. NNHS ønsker å ha en sekretariatsfunksjon for egen rase, men ønsker også å bidra med vår kompetanse og vårt nettverk for alle de tre organisasjonene når organisasjonene ønsker det.

Samarbeidsavtale mellom de tre nasjonale hestesentrene

NNHS har tidligere vært i en grundig prosess med alle de tre senterne som resultert i en signert avtale mellom de tre sentrene. Samarbeidsavtalen forutsetter en jevnlig kontakt mellom sentrene og sentrenes daglige ledere.

Videre åpner avtalen for større delegasjon av oppgaver knyttet til utstillinger for de respektive raser og undervisning til regionene.

Samarbeidsavtalens tekst kunne vært mer forpliktende, men avtalen er tenkt evaluert etter 2 år og vil eventuelt bli endret om dette skulle være hensiktsmessig.

Samarbeidsavtalen har ført til svært få endringer i arbeidsfordeling og rolleavklaring mellom de tre senterne. Sjøl ikke de tre forholdsvis enkle samarbeidsområdene: felles utvikling og bruk av kurs, bedre samarbeid om gjennomføring av utstillinger og en gjennomgang og utvikling av dommerutdanning har latt seg gjennomføre. NNHS har spilt inn omfattende endringsforslag til dommerutdanning høsten 2013.

NNHS er opptatt av å lykkes med intensjonene i samarbeidsavtalen, men ser at det er krevende å få dette til. NNHS ønsker en revisjon av Samarbeidsavtalen, slik at den blir et bedre verktøy i arbeidet med å utnytte de tre senterne felles ressurser på en bedre måte enn i dag.

Tilskuddsberettigede aktiviteter

Bevaring/forvaltning

Signaturaktivitet (skeid for nordlandshest/lyngshest)

"Handlingsplan for særnorske raser 2011 – 2020" er tydelig på at det er behov for en tettere integrering av avl og sport og at det må utvikles en signaturaktivitet for hver av de tre rasene. Begrepet "Signaturaktiviteter" er utfaset og erstattet av navnet "skeid for nordlandshest/lyngshest" (med muligheter for bruk av for eksempel "lyngsskeid", "Helgelandsskeid" eller andre navn lokallagene ønsker å bruke i tillegg til "skeid"). For de andre rasene har aktiviteten navnene dølaskeid og fjordskeid.

NNHS har laga de to første settene med regelverk for nordlandshest/lyngshest i denne aktiviteten (2013 og 2014). Det siste året i nært samarbeid med dølahestlaget. NNHS sitter, på vegne av Landslaget for nordlandshest/lyngshest, i en arbeidsgruppe med en fra hver av de to andre rasene. Arbeidsgruppa skal jobbe med en felles regelverksutvikling, slik at regelverket på sikt blir mest mulig likt og samtidig tilpassa det nye utstillingssystemet som er under utvikling. Skeid er arrangert av flere lokallag for vår rase det siste året. NNHS samler inn erfaringer og vil forsøke å bidra til at flere lokallag arrangerer Skeid i de kommende årene. Alle de tre rasene kan delta på hverandres skeid, sjøl om hver rase vil ha enkelte rasespesifikke momenter i "sitt" skeid.

Det er et stort informasjonsbehov om dette arbeidet både internt i raseorganisasjonen og eksternt. Det lages en egen side på Rimfakse-nett, med link også fra NNHS sin side med opplysninger om signaturaktiviteten. Innholdet på sida vil i stor grad produseres på NNHS. NNHS bruker også andre informasjonskanaler, som Hesteport som er Norges Rytterforbund sitt medlemsblad, som informasjonskanal. Dette informasjonsarbeidet vil videreføres i 2015.

Utvikling av signaturaktivitet (skeid) krever samarbeid med ulike fagmiljøer som for eksempel genetik, etologi og i noen grad veterinærfag. NNHS vil fortsette å bidra til kontakt til disse miljøene og til en viss grad forsøke å få til noe kompetanse i egne rekke på fagområdene der vi i dag ikke har egen kompetanse. NMUB og Sveriges lantbruksuniversitet er fagmiljøer vi har kontakt med per i dag.

Markedsføring

NNHS sin hjemmeside er viktig både for markedsføring og informasjon om alle senterets aktiviteter og i særdeleshet som informasjonskanal for hesterasen.

Prosjektet "Foto- film og signaturaktivitet" (finansiert av Fylkesmennene i Troms og Nordland, Innovasjon Norge, Troms og Genressurssenteret) er avslutta i november 2013, men markedsføring basert på resultatene i prosjektet vil videreføres også i 2015.

NNHS har en egen underside på nettstedet Rimfakse som oppdateres jevnlig. Nettstedet Rimfakse driftes av Landslaget for nordlandshest/lyngshest. Det skrives artikler og annen informasjon fra NNHS

i de aller fleste medlemsbladene. NNHS har også under etablering en egen underside om rasen. Dette i full forståelse med Landslaget – som et supplement til organisasjonens nettside. Her vil foto, og film av "historisk" og nyere dato legges ut sammen med fagartikler og "fortellinger" nye og gamle legges ut.

Samarbeid med NHS om utvikling av en markedsføringsplan er et viktig arbeid i forhold til Handlingsplanen. NNHS har en god dialog med Landslaget og har sittet i en arbeidsgruppe som har jobba med et forprosjekt om *Markedsføringsstrategier for dølahest, fjordhest og nordlandshest/lyngshest (2013)*. Dette arbeidet er finansiert med felles avlsmidler for de tre rasene. I etterkant av dette forprosjektet har Handelshøyskolen BI søkt et forskningsprosjekt oktober 2014: *Merkevarebygging av de nordiske hesteraser: Hvordan øke attraktiviteten til og bruken av norske og svenske hesteraser? Prosjektleder Nina M. Iversen*. NNHS har underskrevet en intensjonsavtale om å bidra med arbeidstimer i dette prosjektet.

NNHS har deltatt i to år i et prosjekt: *Riding native breeds*, finansiert av NORA og for nordlandshest/lyngshest av fylkesmennene i Troms og Nordland. Prosjektet hadde sitt avsluttende møte på Island, Hólar, Skagafjörður medio oktober 2014. Prosjektet vil komme med en *Best practice guide* for hesteturisme i Norge, Island, Færøyene og Grønland. Prosjektdeltakerne ønsker å videreføre et samarbeid/erfaringsutveksling i forlengelsen av prosjektet. Det er mange felles utfordringer for alle som holder på med hesteturisme og nasjonale raser (genressursbevaring) – og svært mye å lære, spesielt av islendingene på dette feltet. NNHS har allerede en vel etablert kontakt med Nord-Vest Russland, Arkhangelsk og deres lokale rase mezen-hest. Vi ser at det vil kunne være positivt å kunne inkludere også dette miljøet til nettverket *Nordic horse tourism*. Etter det tverrfaglige seminaret våren 2015 vil vi kanskje også kunne knytte kontakter til Finland og Sverige i forhold til hesteturisme og nasjonale raser.

Kursvirksomheten ved NNHS er fortsatt vårt største enkelttiltak i markedsføring av rasen. Dette videreføres og videreutvikles i 2015.

NNHS ønsker å ta et større ansvar for undervisning på videregående nivå. I begynnelsen gjerne som delansvar i undervisning ved NHS. Utdanning vil være en viktig faktor i markedsføringen av rasen.

NNHS tar i mot hester for utdanning og denne virksomheten har vært stabil også i 2014. Dette er en utvikling vi ønsker å fortsette og på sikt kunne tilby både en utdanning slik vi gjør i dag og en test som dokumenterer hestens utdanningsnivå, spesielt i forbindelse med kjøp og salg. Gode hester er en forutsetning for interesse i markedet. NNHS har også engasjert seg i et prosjekt sammen med de andre senterne og raseorganisasjonene for å se om det er mulig å få til en ekstern finansiering av noe av denne virksomheten.

Fokus Unghest: Kurs med midler fra Fokus Unghest kan bare arrangeres i regi av lokallagene i de respektive raseorganisasjonene. NNHS ønsker å påta seg en større rolle som pådrivere og som kompetanse for gjennomføring av slike kurs i regionen.

Fokus Unghest fungerer etter intensjonen og alle de tre rasene og alle deler av landet bruker kurstilbudet. Fokus Unghest er fortsatt drevet som et prosjekt, finansiert av felles avlsmidler fra de tre raseorganisasjonene. Dette er ikke en optimal ordning på sikt – tilbudet om Fokus Unghest-kurs bør inn i en form for fast finansiering. NNHS ønsker å bistå organisasjonene i arbeidet med å endre Fokus Unghest fra prosjektf finansiering til fast finansiering. En tenker seg at utvikling av Fokus Unghest fortsatt skal drives som et felles prosjekt. NNHS har 01.10.2014 overtatt sekretariatsfunksjonen for Fokus Unghest, slik at NNHS sin representant nå går over fra å være del av arbeidsgruppa til en sekretær-funksjon med ansvar for drift av prosjektet, innkalling til møter, oppdatere nettside, samt bidrag til utvikling av kurs-moduler. Regnskap og utbetaling av tilskudd utføres også av NNHS.

Arbeidet med markedsføring i lokale, regionale og nasjonale medier videreføres.

Oppvisninger i forbindelse med hingstestillinga om våren og andre gode arenaer videreføres.

Lyngshestdagen; er en årlig konkurransehelig i regi av alslaget, men som avholdes på NNHS og i samarbeid med NNHS. Vårt arbeid med dette arrangementet videreføres i 2015.

Landslaget for nordlandshest/lyngshest har i 2014 søkt om midler til et pilotprosjekt for etablering av oppvisningstropper for rasene. Det søkes om en tropp i sør og en i nord. NNHS blir tyngdepunktet for oppvisningstroppen i nord. Dette er foreløpig ikke finansiert. Dersom det skulle få finansiering vil NNHS være en viktig del av kvalitetssikring av arbeidet med en slik tropp.

Ponnitravskole er et opplegg som Det Norsk Travselskap eier og hvor de står for opplegg og kompetanse hos instruktørene. Midt-Troms travlag arrangerte sommeren 2014 en ponnitravleir på NNHS. Det var et svært vellykka arrangement og NNHS/travlaget sine fasiliteter egner seg meget godt til slike arrangement. Det tas sikte på å utvikle samarbeidet med det lokale travlaget.

Regelverksutvikling og samarbeid med NRYF. NNHS er orientert om at det tenkes på en modell hvor reglene for signaturaktivitet og kanskje også andre konkurranser for de nasjonale rasene kan legges inn under utstillingsregelverket (bruksprøver) heller enn under rytterforbundets regelverk. Dette arbeidet har kommet godt i gang i 2014 og vil videreføres i 2015. NNHS har en representant i arbeidsgruppa for videreutvikling av utstillingssystemet for de nasjonale rasene. NNHS sin representant sitter i arbeidsgruppa på vegne av Landslaget for nordlandshest/lyngshest, da NHS ikke ønska representasjon fra de to små senterne i denne arbeidsgruppa.

I tillegg til rasenes eget konkurranse system og bruksprøver er det viktig at man ivaretar utøvernes mulighet til også å kunne delta i konkurranser i regi av NRYF. NNHS med sin ride- og kjørefaglige kompetanse og kunnskap om hesterasen, vil være en viktig bidragsyter i utdanning av kusker, ryttere og hester også til disse aktivitetene.

Kurs

NNHS arrangerer i tillegg til den løpende rideskolen egne helgekurs med ulike temaer om og med hest. I tillegg er NNHS våren 2015 representert i den felles kurskatalogen for NHS/NNHS/NFHS med transportørkurs, kuskekurs og kløvkurs.

Avl

Oppnevning og utdanning av dommere

I tildelingsbrevet omtales dette som sentral oppgave lagt til NHS. Etter endring av "kåringforskriften" er NNHS usikker på hvordan denne oppgaven skal ivaretas. NNHS er opptatt av at dommerutdanninga profesjonaliseres og gjøres transparent og informasjon om utdanninga gjøres tilgjengelig for allmennheten. Dommerne må utdannes og kvalitetssikres i henhold til kommende endringer av utstillingssystemet, inkludert endringer i kåringforskriften og nytt dataverktøy som må komme. NNHS er forberedt på å ta en del av utdanning og etterutdanning av dommere, avhengig av hva slags system som etableres, gitt tilstrekkelig ressurser.

Hestestillinger/Hingstekåringer

NNHS har til og med 2014 arrangert hingstekåring årlig og vanligvis utvida bruksprøve for hingster av rasen nordlandshest/lyngshest hvert annet år i samarbeid med NHS. NNHS arrangerer årlig hoppe- og unghestutstilling i samarbeid med alslaget for nordlandshest/lyngshest og NHS. Rolleavklaring

mellom NHS og NNHS i forbindelse med utstillinger har vært et tema i arbeidet med samarbeidsavtalen mellom hestesentrene, uten at det har skjedd noen endring på de uklare rollene.

Utvida bruksprøver er lagt ned i sin opprinnelige form, og NNHS var i 2014 medarrangør for ny utvida bruksvurdering sammen med NHS. NNHS er som nevnt over, med i en arbeidsgruppe som jobber med endring av utstillingssystemet slik at det som registreres på utstillingene i større grad gir data som kan brukes i avlsarbeidet enn det som er tilfelle i dag (Theres Selle Masteroppgave NMBU 2010: *Genetisk analyse av utstillingsresultater for dei norske hesterasane dødehest, fjordhest og nordlandshest/lyngshest*). Dette vil også være en viktig sak i bevaringsarbeidet. Lite målbare egenskaper med usikker arvbarhet har forsinket den avlsmessige fremgang i alt for mange år. Godt faglige begrunnede avlsegenskaper må defineres og tas i bruk for å sikre rasen i fremtiden. Dette har også med markedstilpasning og merkevarebygging å gjøre. Det er av aller største viktighet at innavlssituasjonene overvåkes nøye, slik at avlsframgangen ikke under noen omstendighet må skje på bekostning av en forsvarlig bevaring av populasjonens genmangfold.

Avlsplan

Arbeidet med utarbeidelse av avlsplan og endringer av denne er tillagt de ulike avlsorganisasjoner. Slik NNHS forstår det skal planen etter forskriftsendring av 01.01.15 godkjennes av Mattilsynet med faglige råd fra NHS (sannsynligvis NHS sitt avlsråd).

NNHS er opptatt av at endringene i regelverket og eventuelle kommende regelverksendringer i EU som omfatter avlsarbeid, avlsplaner og bestemmelser som angår kåring, må følges av pålagte eventuelt frivillige bestemmelser som sikrer en faglig forsvarlig forvaltning av hesteavl i Norge og spesielt de nasjonale rasene.

Hestenes helse med et spesielt fokus på arvelige defekter og utfordringer i forhold til fertilitet i en så liten og innavla populasjon som nordlandshest/lyngshest, må overvåkes og håndteres på en faglig forsvarlig måte.

NNHS er innstilt på å bidra med vår kompetanse på nordlandshest/lyngshest i dette arbeidet.

NNHS ønsker, sammen med raselaget, å påta seg et større ansvar i videreføringen av arbeidet med bevaring og videreutvikling av nordlandshest/lyngshest.

Temperament som bruksegenskap

Miljøløype er nå inkludert i det nye utstillingssystemet og lynne/temperament er i ferd med å inkluderes på en faglig mye bedre måte i det nye utstillingssystemet. NNHS vil fortsatt sitt bidrag i arbeidsgruppe for videreutvikling av utstillingssystemet.

NNHS vil også videreføre sitt samarbeid med Hanne Fjerdingsby Olsen på NMBU i hennes arbeid med forskningsprosjektet "Strengthening the competitive edge for the Norwegian horse breeds through sports and breeding" .

Kompetansesenter

Se egen søknad. Vedlagt.

Økonomi, administrasjon, vedlikehold og drift av anlegget

Senteret har en egeninntjening på mellom 50 og 60 %. NNHS har imidlertid, som i 2014, fortsatt problemer med å oppfylle forventningene som lå til grunn for opprettelsen fordi det er knyttet store mangler til selve anleggets funksjonalitet.

Særlig lider vår landsdelsdekkende misjon under dette.

Både for å frigjøre resurser til bevaringsarbeidet og til kompetanse og gi et bidrag til dette til bruk i landsdelen er det ansatt en stallmester i 100 % stilling.

Prosentvis fordeling for de ulike stillingenes bidrag til tilskuddsberettigede aktiviteter forventer vi vil bedres i 2014 relativt i 2013. Dette på grunn av de overnevnte forhold.

Senteret har fått tilsagn om økonomisk støtte fra Troms Fylkeskommune til nødvendig vedlikehold og til en stillingsandel med ambisjon om å frigjøre ressurser til kompetansekrevene arbeid. Støtten er på kr 500.000,- og løper fra 1. okt og ut 2014.

Videre er det levert søknad til Målselv kommune på 1,5 mill. til vedlikehold av bygninger og investeringer.

Videre er det søkt midler fra Gjensidigestiftelsen på 450.000,- og kr 100.000,- fra et fond knyttet til el-sikkerhet.

NNHS har også som mål å kunne rapportere regnskapsmessig mer nøyaktig enn tilfellet er for 2014, for bruk av midler tildelt av Landbruks- og Matdepartementet.

NNHS vil forsøke å få på plass et nødvendig journal- og arkivsystem løpet av 2014.

Det er, som over nevnt, store utfordringer i forhold til vedlikehold og behov for utbygging ved NNHS. NNHS har kommet et stykke på vei i 2014 og ønsker å komme et langt skritt videre i 2015. I 2014 er de verste lekkasjene i taket utbedret, en del utbedringer på det elektriske anlegget er gjort, samt reparasjon av heisdør til ridehall.

Lagerhall (flerbrukshall) er anskaffet og vil bli satt opp i løpet innen en måned.

Vennlig hilsen

Kjell Nyberg
Daglig leder NNHS

Vedlegg:
Rapport for 2014
Søknad om midler til utvikling av NNHS som kompetansesenter

